

EXPUNERE DE MOTIVE

I. MOTIVUL EMITERII ACTULUI NORMATIV

Prezenta propunere legislativă își propune să realizeze o reformă substanțială a sistemului penitenciar românesc prin îmbunătățirea condițiilor de detenție, consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate și asigurarea unor mecanisme eficiente de reintegrare socială, în vederea alinierii depline la standardele constituționale, europene și internaționale în materie de drepturi ale omului.

Necesitatea intervenției legislative este determinată de mai multe categorii de insuficiențe și neconcordanțe ale reglementărilor actuale, identificate atât prin rapoartele Mecanismului Național de Prevenire a Torturilor, cât și prin deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului în cauzele împotriva României. În primul rând, legislația în vigoare nu asigură în mod explicit standarde minime obligatorii privind condițiile de detenție, ceea ce a condus la situații repetate de încălcare a articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, privind interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante. România a fost condamnată în repetate rânduri de CEDO pentru încălcarea acestui articol ca urmare a supraaglomerării penitenciarelor, a condițiilor precare de igienă, a lipsei accesului la apă potabilă și la asistență medicală adecvată. În hotărârea-pilot Rezmiweș și alții împotriva României din anul 2017, Curtea a stabilit că situația din penitenciarele românești reprezintă o problemă structurală și a solicitat statului român să adopte măsuri generale pentru remedierea acestei situații.

În al doilea rând, reglementările actuale nu asigură în mod adecvat protecția persoanelor deținute vulnerabile, care pot fi victime ale violenței între deținuți. Deși legea prevede obligația administrației penitenciare de a asigura siguranța deținuților, lipsa unor mecanisme concrete de protecție, cum ar fi camerele de detenție cu supraveghere video permanentă la cererea deținutului, face ca acest drept să rămână adesea teoretic. Persoanele care se află în situații de vulnerabilitate, fie din cauza naturii infracțiunii pentru care sunt condamnate, fie din cauza unor caracteristici personale, nu dispun de instrumente eficiente de autoapărare împotriva potențialelor agresiuni sau hărțuiri din mediul penitenciar.

În al treilea rând, sistemul actual nu oferă garanții suficiente pentru menținerea legăturilor familiale ale deținuților, în special pentru cei care au copii minori. Conform Recomandării nr. 3 din 5 ianuarie 2024 a Avocatului Poporului, permisiunea de ieșire din penitenciar nu este doar un privilegiu, ci reprezintă un drept-garanție pentru exercitarea celorlalte drepturi, cum ar fi dreptul la viață intimă, familială și privată. Actuala reglementare a permisiunilor de ieșire din penitenciar nu ia în considerare în mod specific interesul superior al copilului, consacrat de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, ceea ce conduce la situații în care copiii minori sunt privați de contactul direct cu părintele lor deținut în momente importante din viața lor, cum ar fi zilele de naștere, sărbătorile religioase sau evenimentele școlare semnificative.

În al patrulea rând, sistemul penitenciar se confruntă cu un deficit cronic de personal, în special de personal medical, ceea ce afectează grav dreptul la sănătate al persoanelor deținute. Conform rapoartelor Administrației Naționale a Penitenciarelor, rata de ocupare a posturilor medicale din penitenciare este sub minimul necesar pentru asigurarea unei îngrijiri medicale adecvate, iar procedurile actuale de recrutare sunt insuficiente și ineficiente. În particular, Penitenciarul pentru femei Târgșor nu dispune de personal medical specializat permanent, respectiv medic ginecolog și medic pediatru, ceea ce pune în pericol sănătatea reproductivă a femeilor deținute și sănătatea copiilor care rămân temporar alături de mamele lor în penitenciar.

În al cincilea rând, analiza statistică a datelor privind executarea pedepselor în România relevă faptul că rata recidivei rămâne ridicată, ceea ce demonstrează insuficiența programelor de reintegrare socială și a măsurilor de sprijin post-detenție. Lipsa unor structuri dedicate care să ofere foștilor deținuți sprijin concret pentru găsirea unei locuințe și a unui loc de muncă face ca persoanele eliberate din penitenciare să se confrunte cu obstacole majore în reintegrare, factori care contribuie semnificativ la recidivă. Totodată, legislația actuală nu prevede stimulente suficiente pentru angajatorii care ar putea încadra foști deținuți, ceea ce face ca discriminarea pe piața muncii să rămână o barieră majoră în calea reinserției sociale.

În al șaselea rând, legislația în vigoare nu stabilește în mod explicit obligații concrete privind asigurarea unor condiții minime de igienă și alimentație pentru persoanele deținute. Deși există norme generale privind drepturile persoanelor private de libertate, absența unor standarde clare și cuantificabile în ceea ce privește spațiul de cazare per deținut, frecvența spălării lenjeriei, accesul la apă potabilă și actualizarea

alocației pentru hrană în funcție de inflație face ca respectarea acestor drepturi să depindă adesea de resursele disponibile în fiecare unitate penitenciară, conducând la tratamente inegale și adesea inadecvate.

Principiile de bază ale prezentei propuneri legislative se fundamentează pe recunoașterea faptului că persoanele private de libertate nu și-au pierdut demnitatea umană și că statul are obligația pozitivă de a asigura condiții de detenție decente, care să respecte integritatea fizică și psihică a fiecărei persoane aflate în custodia sa. Reforma propusă pornește de la premisa că îmbunătățirea condițiilor de detenție și asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale deținuților nu sunt doar obligații juridice internaționale, ci și măsuri eficiente de prevenire a recidivel și de protejare a siguranței publice pe termen lung. O persoană care a executat pedeapsa în condiții umane, care a beneficiat de acces la educație, muncă, îngrijiri medicale adecvate și care a putut menține legăturile cu familia sa are șanse semnificativ mai mari de a se reintegra cu succes în societate și de a nu recidiva.

Elementele de noutate introduse prin prezenta propunere legislativă sunt multiple și semnificative. Pe de o parte, se instituie standarde minime obligatorii privind condițiile de detenție, stabilind expres că fiecare persoană privată de libertate beneficiază de un spațiu util minim de patru metri pătrați, acces zilnic la grupuri sanitare funcționale, acces la spații recreative, acces permanent la apă potabilă și actualizarea anuală a alocăției pentru hrană în funcție de inflație. Aceste standarde nu sunt simple deziderate, ci obligații concrete ale statului, a căror nerespectare poate angaja răspunderea sa internațională. Stabilirea clară a acestor standarde va permite atât instanțelor judecătorești, cât și organismelor de monitorizare să verifice în mod obiectiv respectarea drepturilor persoanelor deținute.

Un alt element de noutate îl constituie introducerea camerelor de protecție cu supraveghere video permanentă, la cererea deținutului, fără obligația de a motiva această solicitare. Această măsură răspunde necesității de a proteja deținuții vulnerabili împotriva violenței între deținuți și de a preveni situațiile de hărțuire, abuz sau agresiune în mediul penitenciar. Caracterul necondiționat al acestui drept este esențial, întrucât multe victime ale violenței în penitenciare se tem să raporteze incidentele sau să solicite protecție din teama represaliilor. Cererea de a fi cazat într-o cameră de protecție cu supraveghere video permanentă trebuie să fie aprobată de îndată de către directorul unității penitenciare, fără a se cere vreo justificare din partea solicitantului. Această

abordare recunoaște faptul că persoana deținută este cea mai bine plasată pentru a-și evalua propriile nevoi de siguranță și că statul are obligația de a răspunde prompt la astfel de solicitări.

Propunerea legislativă introduce, de asemenea, un nou tip de permisiune de ieșire din penitenciar, respectiv permisiunea de ieșire în interesul superior al copilului minor. Această măsură se întemeiază pe articolul 9 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și recunoaște faptul că, deși părintele este privat de libertate pentru fapte penale, copilul nu trebuie să fie sancționat colateral prin pierderea totală a legăturii afective cu părintele. Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, detenția, ca orice altă măsură privativă de libertate, antrenează prin natura sa restricții asupra vieții private și de familie a persoanei în cauză, însă este esențial pentru respectarea vieții de familie ca autoritățile penitenciare să permită persoanei private de libertate și să o sprijine, atunci când este necesar, să mențină contactul cu familia și cu rudele apropiate. Cercetările psihologice demonstrează că copiii ai căror părinți sunt încarcerați au un risc crescut de a dezvolta probleme de comportament, tulburări emoționale și dificultăți școlare, iar menținerea contactului cu părintele privat de libertate reduce semnificativ aceste riscuri. Permisuniunea este condiționată de respectarea unor criterii stricte privind conduita deținutului și natura infracțiunii comise, pentru a se asigura că nu există riscuri pentru siguranța sau bunăstarea copilului.

În ceea ce privește personalul medical din penitenciare, propunerea legislativă instituie obligația expresă de externalizare a serviciilor medicale în cazul posturilor vacante neocupate prin concurs în termen de trei luni, precum și obligația de a asigura permanent prezența unui medic ginecolog și pediatru în Penitenciarul pentru femei Târgșor. Aceste măsuri sunt esențiale pentru garantarea dreptului la sănătate al persoanelor deținute, care nu poate fi subordonat dificultăților administrative de recrutare a personalului. Externalizarea serviciilor medicale se va realiza prin protocoale încheiate cu Ministerul Sănătății și direcțiile de sănătate publică, astfel încât să se asigure continuitatea îngrijirilor medicale chiar și în condițiile în care posturile din cadrul sistemului penitenciar rămân vacante. Totodată, pentru a asigura o abordare sistemică a problemei deficitului de personal, propunerea legislativă instituie obligația pentru unitățile penitenciare de a comunica anual Ministerului Justiției situația deficitului de personal pe fiecare categorie, iar Ministerul Justiției are obligația de a stabili și actualiza prin ordin normativul minim de personal pentru fiecare categorie, precum și măsurile de acoperire a deficitului.

Propunerea legislativă introduce măsuri concrete de sprijinire a reinserției sociale a foștilor deținuți, prin înființarea de centre regionale de reinserție post-detenență. Aceste centre vor oferi foștilor deținuți locuință temporară pe o perioadă de maximum două luni, consiliere juridică gratuită, sprijin pentru angajare și servicii de asistență psihosocială gratuite. Centrele vor fi organizate de Ministerul Justiției în colaborare cu autoritățile locale și organizațiile neguvernamentale și vor funcționa ca structuri de tranziție între mediul penitenciar și reintegrarea deplină în comunitate. Această măsură abordează una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă persoanele eliberate din penitenciar, respectiv lipsa unui domiciliu stabil, care este adesea o condiție prealabilă pentru obținerea unui loc de muncă și pentru accesarea altor servicii sociale.

În ceea ce privește dreptul la muncă al persoanelor deținute, propunerea legislativă stabilește expres obligația Administrației Naționale a Penitenciarelor de a asigura acest drept prin stabilirea permanentă de noi protocoale de colaborare, contracte de prestări servicii sau parteneriate. Totodată, se prevede că deținuților nu li se poate imputa la momentul analizei comisiei de liberare condiționată faptul că nu s-au angajat în muncă, în măsura în care aceștia au formulat solicitări de a li se asigura dreptul la muncă, iar dreptul la muncă nu a putut fi exercitat din motive ce nu au ținut de persoana condamnatului. Această prevedere recunoaște faptul că asigurarea dreptului la muncă este o prioritate pentru locul de deținere, fiind unul dintre factorii principali de reintegrare. Pentru a asigura accesul deținuților care muncesc la servicii medicale, propunerea legislativă prevede că contribuțiile de asigurări sociale de sănătate aferente muncii prestate de către persoanele condamnate se rețin și se virează direct de către Administrația Națională a Penitenciarelor în conturile prevăzute de lege.

Propunerea legislativă consolidează și dreptul la educație al persoanelor private de libertate, stabilind expres că fiecare persoană privată de libertate are dreptul la educație, inclusiv învățământ primar, secundar, liceal și universitar, precum și la formare profesională adaptată nevoilor pieței muncii. Se prevede că persoanele private de libertate care nu au absolvit învățământul obligatoriu sunt încurajate și sprijinite să o facă pe durata executării pedepsei și că participarea la programele de educație și formare profesională se ia în considerare la evaluarea pentru liberarea condiționată. Această abordare recunoaște faptul că educația este un instrument fundamental de reintegrare socială și că persoanele care au acces la educație în timpul detenției au șanse semnificativ mai mari de a găsi un loc de muncă după eliberare și de a nu recidiva.

Un alt element de noutate îl constituie modificarea condițiilor pentru acordarea vizitelor intime, stabilindu-se că partenerii trebuie să fi avut o relație similară relațiilor stabilite între soți anterlor datei primirii în penitenciar sau să stabilească o relație de apropiere intimă în urma vizitelor periodice pentru o perioadă constantă de cel puțin trei luni. Dovada existenței relației de parteneriat se face prin declarație pe propria răspundere, autenticată de notar, respectiv prin evidențele ținute de locul de deținere privind vizitarea acordate deținuților. Această modificare răspunde criticilor aduse reglementării anterioare, care era considerată prea restrictivă și care nu lua în considerare în mod adecvat diverse forme de relații de cuplu.

Finalitatea reglementărilor propuse este multiplă și se articulează pe mai multe direcții strategice. În primul rând, se urmărește asigurarea unor condiții de detenție conforme cu demnitatea umană și cu standardele europene și internaționale în materie, astfel încât România să se conformeze obligațiilor sale internaționale și să înceteze condamnările repetate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. În al doilea rând, se vizează consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale persoanelor deținute, inclusiv a dreptului la viață privată și de familie, a dreptului la sănătate și a dreptului la siguranță personală. În al treilea rând, se urmărește îmbunătățirea perspectivelor de reintegrare socială a persoanelor condamnate prin asigurarea accesului la educație, muncă și servicii de sprijin post-detenție, cu scopul reducerii ratei de recidivă și al creșterii siguranței publice pe termen lung. În al patrulea rând, se dorește modernizarea sistemului penitenciar prin asigurarea resurselor umane adecvate, în special a personalului medical, și prin crearea unui cadru instituțional eficient pentru monitorizarea și evaluarea continuă a implementării reformei.

II. IMPACTUL SOCIOECONOMIC

Impactul socioeconomic al prezentei propuneri legislative este semnificativ și se manifestă pe multiple planuri, atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu și lung. Din perspectivă macroeconomică, îmbunătățirea condițiilor de detenție și consolidarea protecției drepturilor persoanelor private de libertate vor contribui la reducerea costurilor pe care statul român le suportă ca urmare a condamnărilor de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. În ultimii ani, România a fost obligată să plătească sume considerabile cu titlu de daune morale persoanelor care au suferit tratamente inumane sau degradante în penitenciare, precum și cu titlu de cheltuieli de judecată. Prin

conformarea la standardele europene și prin prevenirea încălcărilor viitoare ale drepturilor omului, statul român va evita astfel de costuri financiare și, mai ales, va evita prejudiciul de imagine pe plan internațional.

Din perspectiva mediului de afaceri, măsurile privind sprijinirea reinserției sociale a foștilor deținuți, inclusiv prin înființarea de centre regionale de reinserție și prin oferirea de servicii de consiliere și sprijin pentru angajare, vor contribui la creșterea ratei de ocupare a forței de muncă și la reducerea discriminării pe piața muncii. Deși propunerea legislativă actuală nu prevede stimulente directe pentru angajatori, crearea unei infrastructuri de sprijin pentru foștii deținuți va facilita procesul de încadrare în muncă și va reduce costurile sociale asociate cu șomajul și asistența socială. Pe termen lung, reducerea ratei de recidivă va conduce la o scădere a criminalității, ceea ce va îmbunătăți climatul de afaceri și va reduce costurile cu asigurările și securitatea pe care le suportă companiile.

Impactul social este de asemenea major. Pe de o parte, îmbunătățirea condițiilor de detenție și asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor deținute contribuie la consolidarea încrederii cetățenilor în sistemul de justiție și în capacitatea statului de a respecta demnitatea umană a tuturor persoanelor, indiferent de faptele pe care le-au săvârșit. Pe de altă parte, menținerea legăturilor familiale ale persoanelor condamnate, în special prin intermediul permisiunii de ieșire în interesul superior al copilului minor, contribuie la stabilitatea socială și la protecția interesului superior al copiilor acestora. Studiile internaționale demonstrează că copiii ai căror părinți sunt încarcerați au un risc crescut de a dezvolta probleme de comportament, tulburări emoționale și dificultăți școlare, iar menținerea contactului cu părintele privat de libertate reduce semnificativ aceste riscuri. Prin urmare, măsurile propuse nu beneficiază doar persoanele condamnate, ci și familiile acestora și, în special, copiii minori care altfel ar fi afectați negativ de lipsa de contact cu părintele lor.

În ceea ce privește protecția deținuților vulnerabili prin intermediul camerelor de protecție cu supraveghere video permanentă, această măsură va avea un impact social important prin reducerea violenței în penitenciare și prin creșterea sentimentului de siguranță al persoanelor deținute. Violența între deținuți este o problemă gravă în multe penitenciare din România, iar victimele acestei violențe suferă nu doar prejudicii fizice, ci și traume psihologice care afectează grav perspectivele lor de reintegrare socială. Oferirea posibilității de a solicita cazarea într-o cameră de protecție cu supraveghere

video va permite persoanelor vulnerabile să se simtă în siguranță și să se concentreze pe participarea la programele de educație și muncă, care sunt esențiale pentru reintegrarea lor ulterioară.

Măsurile privind asigurarea personalului medical în penitenciare, inclusiv prin externalizarea serviciilor medicale și prin asigurarea permanentă a prezenței unui medic ginecolog și pediatru în Penitenciarul pentru femei Târgșor, vor avea un impact semnificativ asupra sănătății publice. Persoanele deținute care nu beneficiază de îngrijiri medicale adecvate în timpul detenției pot dezvolta sau agrava afecțiuni medicale care vor necesita intervenții costisitoare după eliberare și care vor fi suportate de sistemul de sănătate publică. Totodată, lipsa îngrijirilor medicale adecvate în penitenciare poate facilita răspândirea bolilor transmisibile, care pot afecta ulterior și comunitatea din afara penitenciarului. Prin asigurarea unei îngrijiri medicale corespunzătoare în penitenciare, se protejează atât sănătatea persoanelor deținute, cât și sănătatea publică în ansamblu.

În ceea ce privește impactul asupra mediului înconjurător, acesta este indirect, dar pozitiv. Modernizarea infrastructurii penitenciare, impusă de noile standarde privind condițiile de detenție, va include și măsuri de eficientizare energetică, de îmbunătățire a sistemelor de aprovizionare cu apă și de gestionare a deșeurilor. Totodată, asigurarea accesului permanent la apă potabilă și îmbunătățirea condițiilor de igienă vor reduce presiunea asupra sistemelor de salubritate și vor contribui la protecția mediului.

Evaluarea costurilor și beneficiilor relevă faptul că, deși implementarea măsurilor propuse presupune investiții semnificative, beneficiile pe termen mediu și lung depășesc cu mult aceste costuri. Îmbunătățirea condițiilor de detenție, consolidarea protecției drepturilor persoanelor deținute și asigurarea unor programe eficiente de reintegrare socială vor conduce la reducerea ratei de recidivă, ceea ce va genera economii substanțiale pentru sistemul de justiție și va contribui la creșterea siguranței publice. Fiecare persoană care nu recidivează reprezintă o economie pentru sistemul de justiție, o victimă în minus și o viață restructurată. Estimările indică faptul că reducerea ratei de recidivă cu zece puncte procentuale ar genera economii anuale de peste două sute de milioane de lei pentru bugetul de stat. Totodată, evitarea condamnărilor de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și reducerea costurilor cu daunele morale și cheltuielile de judecată reprezintă beneficii financiare semnificative care justifică investițiile în îmbunătățirea sistemului penitenciar.

III. IMPACTUL FINANCIAR ASUPRA BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

Implementarea prezentei propuneri legislative implică cheltuieli suplimentare pe termen scurt, care vor fi compensate prin economii substanțiale pe termen mediu și lung. Pe termen scurt, pentru anul curent și pentru următorii doi ani, se estimează următoarele categorii de cheltuieli suplimentare pentru bugetul Ministerului Justiției prin Administrația Națională a Penitenciarelor.

În primul rând, amenajarea camerelor de protecție cu supraveghere video în toate unitățile penitenciare presupune investiții care includ lucrări de construcție și amenajare, achiziționarea echipamentelor de supraveghere video, instalarea sistemelor de stocare și arhivare a înregistrărilor și pregătirea personalului pentru gestionarea acestor facilități. Având în vedere termenul de 12 luni prevăzut pentru intrarea în vigoare a acestor dispoziții, cheltuielile vor fi eşalonate pe doi ani bugetari. Se estimează că fiecare unitate penitenciară va necesita amenajarea a cel puțin două până la patru camere de protecție cu supraveghere video, în funcție de capacitatea unității și de cererea estimată din partea deținuților. Aceste cheltuieli vor fi suportate din bugetul Ministerului Justiției, cu posibilitatea atragerii de fonduri europene pentru modernizarea sistemului de justiție.

În al doilea rând, modernizarea infrastructurii penitenciare pentru atingerea standardului de patru metri pătrați per deținut, pentru asigurarea accesului zilnic la grupuri sanitare funcționale și pentru amenajarea de spații recreative presupune investiții substanțiale care vor fi realizate treptat. Având în vedere că sistemul penitenciar românesc se confruntă cu problema supraaglomerării și că multe din clădirile penitenciarelor sunt vechi și necesită renovări majore, se estimează că vor fi necesare investiții de ordinul sutelor de milioane de lei pentru conformarea deplină la noile standarde. Aceste investiții vor include lucrări de extindere a spațiilor de cazare în unitățile penitenciare existente, modernizarea grupurilor sanitare, instalarea de sisteme permanente de aprovizionare cu apă potabilă, amenajarea de curți de plimbare, spații verzi și terenuri sportive. Programul de modernizare va fi implementat etapizat, începând cu unitățile penitenciare cele mai aglomerate și cu cele care prezintă cele mai grave deficiențe de infrastructură. Pentru finanțarea acestui program vor fi alocate fonduri de la bugetul de stat și vor fi atrase fonduri europene prin Programul Operațional Capacitate Administrativă și prin alte instrumente de finanțare disponibile.

În al treilea rând, externalizarea serviciilor medicale pentru ocuparea posturilor vacante presupune cheltuieli suplimentare până la ocuparea definitivă a acestor posturi

prin concurs. Având în vedere că sistemul penitenciar se confruntă cu un deficit cronic de personal medical, în special de medici specializați, se estimează că vor fi necesare contracte de externalizare pentru un număr semnificativ de posturi. Aceste cheltuieli vor fi suportate din bugetul Ministerului Justiției și din bugetul Ministerului Sănătății, conform protocoalelor încheiate. Se estimează că externalizarea serviciilor medicale pentru ocuparea posturilor vacante va presupune cheltuieli suplimentare până când posturile vor fi ocupate definitiv prin concurs. În particular, asigurarea permanentă a prezenței unui medic ginecolog și a unui medic pediatru în Penitenciarul pentru femei Târgșor, fie prin ocuparea posturilor în statul de funcții, fie prin externalizarea serviciilor medicale.

În al patrulea rând, înființarea centrelor regionale de reinserție post-detenție presupune investiții pentru amenajarea a opt centre regionale, cu o capacitate de cincizeci de locuri fiecare, precum și cheltuieli de funcționare. Cheltuielile de funcționare ale fiecărui centru vor fi suportate din bugetul Ministerului Justiției, cu posibilitatea cofinanțării din bugete locale și din fonduri europene nerambursabile.

În al cincilea rând, actualizarea anuală a alocației pentru hrană în funcție de indicii inflației și costurile reale ale unei alimentații echilibrate va presupune cheltuieli suplimentare care vor varia în funcție de evoluția prețurilor alimentelor. Aceste cheltuieli sunt necesare pentru asigurarea unei alimentații echilibrate, adaptate nevoilor medicale și culturale ale persoanelor private de libertate, la nivelul minimului recomandat de Organizația Mondială a Sănătății.

În al șaselea rând, asigurarea spălării lenjeriei și hainelor cu frecvența prevăzută de noua reglementare va presupune cheltuieli suplimentare cu serviciile de spălătorie sau cu achiziționarea de echipamente de spălat și uscat în unitățile penitenciare care nu dispun de astfel de facilități.

Pe termen mediu și lung, pe o perioadă de cinci ani, economiile generate vor depăși semnificativ Investițiile inițiale. În primul rând, reducerea ratei de recidivă prin asigurarea unor condiții decente de detenție, prin menținerea legăturilor familiale și prin sprijinirea reinserției sociale va genera economii substanțiale prin reducerea costurilor cu judecarea noilor cauze penale, cu executarea noilor pedepse și cu prejudiciile cauzate de noile infracțiuni. Fiecare persoană care nu recidivează reprezintă o economie de minim 94.000 de lei pe an pentru sistemul penitenciar, la care se adaugă economiile pentru sistemul judiciar și pentru societate în ansamblu prin evitarea prejudiciilor cauzate de noile infracțiuni. Dacă rata de recidivă va scădea cu zece puncte procentuale ca urmare

a implementării măsurilor propuse, ceea ce este o estimare conservatoare bazată pe experiența Internațională, economiile anuale pentru bugetul de stat vor depăși două sute de milioane de lei.

În al doilea rând, evitarea condamnărilor de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și reducerea costurilor cu daunele morale și cheltuielile de judecată reprezintă beneficii financiare semnificative. În ultimii ani, România a fost obligată să plătească sume considerabile cu titlu de daune morale persoanelor care au suferit tratamente inumane sau degradante în penitenciare. Prin conformarea la standardele europene și prin prevenirea încălcărilor viitoare ale drepturilor omului, statul român va evita astfel de costuri financiare care pot ajunge la zeci de milioane de lei anual.

În al treilea rând, îmbunătățirea stării de sănătate a persoanelor deținute prin asigurarea personalului medical adecvat și a îngrijirilor medicale corespunzătoare va genera economii pe termen lung prin reducerea costurilor cu tratamentele medicale complexe și costisitoare care ar fi necesare după eliberare dacă afecțiunile medicale nu sunt tratate adecvat în timpul detenției. Totodată, prevenirea răspândirii bolilor transmisibile în penitenciare va contribui la protecția sănătății publice și la reducerea costurilor cu tratarea acestor boli în comunitate.

În ceea ce privește veniturile, implementarea măsurilor propuse nu va genera venituri directe suplimentare pentru bugetul de stat, însă efectele indirecte pozitive asupra economiei, prin reducerea criminalității și prin creșterea ratei de ocupare a forței de muncă a foștilor deținuți, vor contribui la creșterea veniturilor fiscale pe termen mediu și lung.

În concluzie, deși implementarea prezentei propuneri legislative presupune investiții semnificative pe termen scurt, evaluarea cost-beneficiu demonstrează că, pe termen mediu și lung, beneficiile financiare și sociale ale reformei vor depăși cu mult aceste costuri inițiale. Prin urmare, propunerea legislativă este sustenabilă din punct de vedere financiar și va contribui la o alocare mai eficientă a resurselor publice.

IV. IMPACTUL ASUPRA SISTEMULUI JURIDIC

Prezenta propunere legislativă se înscrie în contextul mai larg al armonizării legislației naționale cu standardele europene și internaționale în materie de drepturi ale

omului și de tratament al persoanelor private de libertate. Principalele implicații ale noii reglementări asupra legislației în vigoare constau în modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în scopul de a asigura conformitatea cu standardele constituționale, europene și internaționale în materie de respectare a demnității umane și de protecție a drepturilor fundamentale.

Din perspectiva compatibilității cu reglementările unionale, propunerea legislativă este pe deplin conformă cu *acquis-ul* unional în materie de drepturi fundamentale. Uniunea Europeană nu are o competență directă în materia dreptului penal substanțial și a executării pedepselor, acestea rămânând în competența statelor membre, însă există numeroase instrumente de *soft law* și jurisprudență a Curții de Justiție a Uniunii Europene care stabilesc standarde minime ce trebuie respectate. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene consacră la articolul 4 interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante, ceea ce impune statelor membre obligația de a asigura condiții decente de detenție. Propunerea legislativă transpune această obligație în legislația națională prin stabilirea expresă a standardelor minime obligatorii privind spațiul de cazare per deținut, accesul la apă potabilă, accesul la grupuri sanitare și alimentația.

De asemenea, Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind Regulile Penitenciare Europene, revizuită în anul 2006, stabilește standarde detaliate privind spațiul minim per deținut, accesul la lumină naturală și ventilație, accesul la apă potabilă, calitatea alimentației, accesul la servicii medicale, dreptul la menținerea legăturilor familiale și dreptul la educație și muncă. Propunerea legislativă transpune aceste standarde în legislația națională și instituie mecanisme concrete de asigurare a respectării lor. Astfel, Regulile Penitenciare Europene prevăd că spațiile de cazare trebuie să respecte cerințele de sănătate și igienă, ținând seama în special de condițiile climatice și în special de suprafața utilă, de volumul de aer, de încălzire și de ventilație, iar propunerea legislativă stabilește expres că fiecare persoană privată de libertate beneficiază de un spațiu util minim de patru metri pătrați, ceea ce corespunde standardului minim recomandat de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane ori Degradante.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului este deosebit de relevantă pentru înțelegerea necesității prezentei reforme legislative. În cauzele împotriva României, cum ar fi *Bragadireanu împotriva României*, *Iacov Stanciu împotriva României*

și altele, Curtea a constatat încălcarea articolului 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului ca urmare a supraaglomerării penitenciarelor, a condițiilor precare de igienă, a lipsei accesului la apă potabilă și la asistență medicală adecvată. În hotărârea-pilot Rezmiveș și alții împotriva României din anul 2017, Curtea a stabilit că situația din penitenciarele românești reprezintă o problemă structurală și a solicitat statului român să adopte măsuri generale pentru remedierea acestei situații. Prezenta propunere legislativă răspunde direct acestor solicitări ale Curții Europene prin introducerea de standarde minime obligatorii și prin crearea de mecanisme concrete de asigurare a respectării acestora.

În conformitate cu Recomandarea nr. 3/05.01.2024 a Avocatului Poporului, permisiunea de ieșire din penitenciar nu este doar un privilegiu, ci reprezintă un drept-garanție pentru exercitarea celorlalte drepturi, cum ar fi dreptul la viață intimă, familială și privată:

„Mai mult, reținem că recompensele constituie privilegii acordate persoanelor private de libertate, însă, în subsidiar, scopul acestora este cel al exercitării unor drepturi (exemplu, menținerea relațiilor cu familia), aprecierile de oportunitate eronate putând conduce la încălcarea unui drept, ocrotit prin tipul de recompensă posibil a fi acordat, însă indirect, prin încălcarea dreptului respectiv, și nu a dreptului de a fi recompensat, care nu există de lege lata. În acest context, considerăm că, recompensa constituie un drept-garanție pentru exercitarea celorlalte drepturi (ex. dreptul la muncă, dreptul la învățătură, dreptul la viață intimă, familială și privată).”

„Față de susținerile Administrației Naționale a Penitenciarelor, potrivit cărora permisiunea de ieșirea din penitenciar este doar unul dintre instrumentele puse la dispoziție de legislația execuțional penală pentru îmbunătățirea relațiilor deținuților cu mediul de suport, Avocatul Poporului consideră, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că forma reală de contact cu familia, care asigură premisele reintegrării în societate, o constituie permisiunea de ieșire din penitenciar.

În jurisprudența recentă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește că detenția, la fel ca orice altă măsură privativă de libertate, implică, prin natura sa, restricții privind viața privată și de familie a persoanei în cauză. Cu toate acestea, este esențial pentru respectarea vieții de familie ca administrația penitenciarului să îi permită persoanei private de libertate și să o sprijine, atunci când este necesar, să mențină contactul cu rudele apropiate [Messina împotriva Italiei (nr. 2), nr. 25498/94, pct. 61,

CEDO 2000-X, și Khoroshenko împotriva Rusiei (MC), nr. 41418/04, pct. 106, CEDO 2015}. Totodată, Curtea recunoaște că este recomandat un anumit control privind contactele persoanei private de libertate cu lumea exterioară și că acesta nu contravine, în sine, Convenției (Schemkamper împotriva Franței, nr. 75833/01, pct. 30, 18 octombrie 2005). Curtea apreciază că refuzul de a-i permite reclamantului să iasă din mediul carceral pentru a participa la înmormântarea mamei sale trebuie să fie considerat o ingerință în dreptul persoanei în cauză la respectarea vieții sale de familie, garantat la art. 8 din Convenție (Ploski împotriva Poloniei, nr. 26761/95, pct. 32, 12 noiembrie 2002)- Cauza Kanalas împotriva României."

„Totodată, reținem Regulile nr. 106 și nr. 107 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), potrivit cărora "Cu o atenție deosebită trebuie să fie tratată menținerea și îmbunătățirea relațiilor între deținut și familia sa, astfel încât să fie asigurat interesul superior al ambilor", respectiv "De la începutul ispășirii pedepsei de către deținut, trebuie să fie examinat viitorul său de după eliberare și el sau ea trebuie să fie încurajat/ă și asistat/ă în vederea menținerii sau stabilirii legăturilor cu persoanele sau instituțiile din afara penitenciarului pentru a promova reabilitarea deținutului și a respecta interesul superior al familiei sale".

Permisiunea de ieșire din penitenciar favorizează reintegrarea socială și întărește decizia persoanelor private de libertate de a se schimba, fiind o speranță a acestora față de viața din închisoare, care se identifică cu izolarea de lumea exterioară.

În plus, chiar dacă permisiunea de ieșire din penitenciar constituie un privilegiu al persoanelor private de libertate, dreptul acestora de menținere a legăturilor cu familia trebuie respectat, astfel că autoritățile publice cu atribuții în custodiarea lor trebuie să garanteze acest drept, care contribuie la reintegrarea socială, prin valorificarea suportului familiei pentru renunțarea la comportamentul infracțional, pentru însușirea atitudinilor și comportamentelor conforme valorilor morale și așteptărilor sociale.

În Cauza Vonica contra României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește că detenția, ca orice altă măsură privativă de libertate, antrenează prin natura sa restricții asupra vieții private și de familie a persoanei în cauză. Cu toate acestea, este esențial pentru respectarea vieții de familie ca autoritățile penitenciare să permită persoanei private de libertate și să o sprijine, atunci când este necesar, ca aceasta să mențină contactul cu familia și cu rudele apropiate [Messina împotriva Italiei

(nr. 2), nr. 25498/94, pct. 61, CEDO 2000-X; Khoroshenko împotriva Rusiei (MC), nr. 41418/04, pct. 106, CEDO2015]7."

În conformitate cu jurisprudența CEDO, Convenția nu se oprește la poarta penitenciarului (Khodorkovskiy și Lebedev împotriva Rusiei, 2013, pct. 836; Klibisz împotriva Poloniei, 2016, pct. 354). În general, persoanele private de libertate continuă să beneficieze de toate drepturile și libertățile fundamentale garantate de Convenție, cu excepția dreptului la libertate, în cazul în care detenția impusă în mod legal intră în mod explicit sub incidența art. 5 din Convenție. De exemplu, persoanele private de libertate beneficiază în continuare de dreptul la respectarea vieții de familie [Hirst împotriva Regatului Unit (nr. 2) (MC), 2005, pct. 69].

Orice restrângere a acestor alte drepturi trebuie să fie justificată, deși o astfel de justificare se poate găsi în considerente de securitate, în special prevenirea infracțiunilor și apărarea ordinii, care decurg în mod inevitabil din circumstanțele privării de libertate. Totuși, nu se pune așadar problema ca o persoană privată de libertate să fie decăzută din drepturile prevăzute în Convenție doar din cauza statutului său de persoană deținută în urma condamnării. Principiul fundamental care stă la baza jurisprudenței Curții referitoare la drepturile persoanelor private de libertate este necesitatea de a trata toate aceste persoane cu respectarea demnității și drepturilor omului. Astfel, însăși esența sistemului Convenției de protecție a drepturilor omului se bazează pe respectarea demnității umane [Bouyid împotriva Belgiei (MC), 2015, pct. 89-90], care se extinde și la tratamentul persoanelor private de libertate [Vinter și alții împotriva Regatului Unit (MC), 2013, pct. 113].

Potrivit unei jurisprudențe consacrate a Curții, detenția, la fel ca orice altă măsură privativă de libertate a unei persoane, implică limitări inerente ale vieții sale private și de familie. Totuși, este o parte esențială a dreptului la respectarea vieții de familie al unei persoane private de libertate ca autoritățile să îi permită sau, dacă este necesar, să o ajute să păstreze legătura cu rudele apropiate [Khoroshenko împotriva Rusiei (MC), 2015, pct. 110, cu trimiteri suplimentare]. În acest context, Curtea subliniază, de asemenea, principiul reinsertiei, și anume reintegrarea în societate a unei persoane condamnate (ibidem, pct. 121-122).

Recomandarea CM/Rec(2018)5 a Comitetului de Miniștri către statele membre (ale Consiliului European) privind copiii cu părinți încarcerați (2019) prevede că:

„► în toate chestiunile referitoare la copii, drepturile și interesul superior al copilului ar trebui să fie prioritare, ținând cont și de faptul că copiii cu părinți încarcerați nu au comis nicio infracțiune și nu trebuie tratați ca fiind în conflict cu legea ca urmare a acțiunii sau presupuse acțiuni ale părinților lor;

► tuturor copiilor, fără discriminare și indiferent de statutul juridic al părinților lor, li se garantează faptul că se pot bucura de toate drepturile reglementate de Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, inclusiv dreptul de a li se proteja interesul superior, dreptul la dezvoltare, dreptul de a li se respecta opiniile și dreptul de a menține relații personale și contact direct cu părinții lor în mod regulat;

► este necesar să se protejeze dreptul și nevoia copilului la o relație emoțională și continuă cu părintele încarcerat, care are datoria și dreptul de a-și juca rolul parental și de a promova experiențe pozitive pentru copiii lor;

► copiii, familia, relația copil-părinte și rolul părintelui încarcerat în această relație au nevoie de sprijin înainte, în timpul și după detenție. Toate intervențiile și măsurile în sprijinul copiilor cu un părinte în închisoare și relația lor cu acel părinte ar trebui să asigure că nu creează stigmatizare și discriminare împotriva acestor copii;

► sensibilizarea, schimbarea culturală și integrarea socială sunt necesare pentru a depăși prejudecățile și discriminările care decurg din detenția unui părinte.

(...)

Pe lângă motivele psihologice, emoționale și practice pentru ca acest grup de copii să mențină contactul cu părinții lor atunci când sunt despărțiți ca urmare a detenției părintelui, există și obligații legale. Copiii cu un părinte în închisoare au dreptul fundamental de a menține o relație cu părintele lor, în special atunci când această separare a rezultat dintr-o decizie luată de statul implicat. În conformitate cu articolul 9(3) din Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (UNCRC) din 1989, un tratat internațional la care sunt părți toate statele membre ale Consiliului Europei: „Statele părți vor respecta dreptul copilului care este separat de unul sau ambii părinți să mențină relații personale și contact direct cu ambii părinți în mod regulat, cu excepția cazului în care este contrar interesului superior al copilului.”

Astfel, menținerea relațiilor copil-părinte atunci când se află în executarea unei pedepse cu închisoarea nu este ceva la care ar trebui aspirat, este o obligație juridică internațională a statelor membre.

Într-adevăr, referitor la situația copiilor cu un părinte încarcerat există cercetări psihologice numeroase care demonstrează că prezintă un risc semnificativ mai mare de a suferi efecte adverse multiple dacă lipsesc intervențiile de sprijinire din partea statului a relațiilor dintre ei. Studiile sugerează că contactul regulat și de calitate cu o mamă sau un tată încarcerat poate contribui la promovarea dezvoltării sănătoase, precum și a rezilienței și poate servi ca un factor de descurajare pentru comportamentul distructiv și criminalitatea juvenilă.

Un studiu psihologic transnațional al copiilor separați de un părinte aflat în închisoarea din patru țări europene a constatat că 25% dintre copiii deținuților sunt expuși unui risc mai mare de dificultăți de sănătate mintală. Cercetările subliniază, de asemenea, necesitatea unor intervenții pozitive care să permită părinților deținuți să își mențină drepturile de părinte în timpul încarcerării. În timp ce în unele închisori în Europa sunt inițiate proiecte pozitive care vizează păstrarea legăturii copil-părinte și le permite copiilor să petreacă timp de calitate cu părintele lor încarcerat, multe închisori nu oferă facilități adecvate pentru ca copiii să experimenteze un contact semnificativ cu părintele lor înțemnițat, iar interesele și nevoile superioare ale copiilor sunt frecvent considerate ca fiind incompatibile cu preocupările de securitate."

În alte state europene, cu o tradiție democratică și de respectare a drepturilor omului, cum ar fi Franța sau Italia, se merge mai departe de acordarea unei recompense cu permisiunea de ieșire din penitenciar, și chiar se permite executarea anumitor pedepse în libertate tocmai pentru a menține un contact de calitate cu copiii. Conform art. 729-3 din Codul de procedură penală francez introdus în 2000¹: „Liberarea condiționată poate fi acordată oricărei persoane condamnate la o pedeapsă de închisoare de patru ani sau mai puțin sau pentru care perioada rămasă de executat este de patru ani sau mai puțin, dacă această persoană are drepturi părintești asupra unui copil mai mic de zece ani, care locuiește în mod obișnuit cu acest părinte. Prevederile prezentului articol nu sunt aplicabile celor condamnați pentru o infracțiune sau o contravenție

săvârșită împotriva unui minor sau o infracțiune săvârșită în stare de recidivă legală.”. O măsură similară este introdusă și în Italia - articolul 47b, para. 1 Legea nr. 354/1975.²

1

Aceste măsuri sunt catalogate ca fiind luate într-un scop umanitar, nu doar pentru reintegrarea condamnatului, ci și pentru interesul superior al copilului.

În prezent, în general, recompensele sunt acordate discreționar (nome lipsite de claritate și previzibilitate), iar considerentele de oportunitate ale acordării acestora, în special pentru permisiunea de ieșire din penitenciar, nu au în vedere și necesitatea respectării convențiilor internaționale la care România este parte, putându-se angaja răspunderea statului, astfel încât s-a identificat nevoia urgentă de a acoperi aceste lacune.

De asemenea, se are în vedere și reducerea cheltuielilor bugetare prin faptul că, pe durata permisiunii cu ieșirea din penitenciar, cazarea și finanțarea cheltuielilor condamnatului sunt asigurate de către acesta și familia lui.

Dacă prin rotație s-ar acorda acest tip de recompensă persoanelor condamnate chiar și pentru permisiunile de o zi, s-ar putea realiza niște reduceri de costuri impresionante sau o distribuire mai bună a acestora, astfel încât să fie alocate programelor de educație atât în penitenciar, cât și în afara lui, și să fie redusă pe termen lung infracționalitatea, infracționalitate ce se traduce în costuri mari pentru întreaga societate și care nu vor fi acoperite niciodată prin sumele încasate efectiv din executarea hotărârilor de condamnare.

În ceea ce privește camerele de protecție cu supraveghere video permanentă, propunerea legislativă răspunde obligației pozitive a statului de a proteja integritatea fizică și psihică a persoanelor aflate în custodia sa. Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, statul are obligația de a preveni și sancționa violența între deținuți și de a asigura un mediu de detenție sigur pentru toate persoanele private de libertate. Propunerea legislativă instituie un mecanism concret prin care persoanele deținute vulnerabile pot solicita protecție împotriva potențialelor agresiuni sau hărțuiri, fără a fi nevoite să divulge motivele pentru care consideră că sunt în pericol, ceea ce ar putea expune aceste persoane la riscuri suplimentare.

² https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/criminal-detention-country_it.pdf

În ceea ce privește măsurile de asigurare a personalului medical în penitenciare, propunerea legislativă este conformă cu obligația statului de a asigura dreptul la sănătate al persoanelor private de libertate, consacrat de articolul 2 și articolul 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în repetate rânduri că lipsa îngrijirilor medicale adecvate în penitenciare poate constitui un tratament inuman sau degradant, interzis de articolul 3 din Convenție. Propunerea legislativă instituie obligația expresă de externalizare a serviciilor medicale în cazul posturilor vacante neocupate prin concurs în termen de trei luni, precum și obligația de a asigura permanent prezența unui medic ginecolog și pediatru în Penitenciarul pentru femei Târgșor, astfel încât să se garanteze accesul tuturor persoanelor deținute la îngrijiri medicale adecvate, indiferent de dificultățile administrative cu care se confruntă sistemul penitenciar.

Un aspect important al impactului asupra sistemului juridic îl constituie și necesitatea adaptării practicii judiciare la noile reglementări. Instanțele de judecată și administrația penitenciară vor trebui să aplice în mod consecvent noile standarde minime obligatorii privind condițiile de detenție și să asigure respectarea drepturilor persoanelor private de libertate. Pentru a asigura o practică judiciară unitară și pentru a facilita implementarea eficientă a noilor prevederi legislative, se impune elaborarea unor ghiduri metodologice și organizarea de programe de formare pentru judecători, procurori, avocați și pentru personalul din sistemul penitenciar. Totodată, Administrația Națională a Penitenciarelor va trebui să elaboreze acte normative secundare, precum ordine ale ministrului justiției, pentru reglementarea detaliilor de aplicare a noilor prevederi, inclusiv în ceea ce privește normele minime obligatorii privind condițiile de cazare, procedurile de solicitare și aprobare a permisiunii de ieșire în interesul superior al copilului minor, criteriile de amenajare a camerelor de protecție cu supraveghere video și procedurile de externalizare a serviciilor medicale.

În concluzie, prezenta propunere legislativă are un impact semnificativ asupra sistemului juridic românesc, contribuind la armonizarea legislației naționale cu standardele europene și internaționale în materie de drepturi ale omului și de tratament al persoanelor private de libertate. Prin stabilirea unor standarde minime obligatorii, prin consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale persoanelor deținute și prin crearea de mecanisme concrete de asigurare a respectării acestor drepturi, propunerea legislativă contribuie la întărirea statului de drept și la consolidarea încrederii cetățenilor în sistemul de justiție.

V. CONSULTĂRILE DERULATE ÎN VEDEREA ELABORĂRII PROIECTULUI DE ACT NORMATIV

În procesul de elaborare a prezentei propunerii legislative au fost derulate consultări extinse cu reprezentanți ai tuturor categoriilor de actori relevanți din sistemul de justiție penală și din societatea civilă. Aceste consultări au avut ca scop asigurarea unei fundamentări solide a soluțiilor legislative propuse, identificarea tuturor aspectelor practice care pot influența implementarea reformei și obținerea unui sprijin larg pentru măsurile propuse.

Au fost consultați reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, care au furnizat date statistice privind populația penitenciară, capacitatea de cazare, situația personalului și principalele probleme cu care se confruntă sistemul penitenciar. Reprezentanții Administrației Naționale a Penitenciarelor au oferit o perspectivă practică asupra fezabilității măsurilor propuse și asupra nevoilor concrete din teren. Aceștia au subliniat în special necesitatea unor investiții substanțiale în infrastructură pentru atingerea standardului de patru metri pătrați per deținut și necesitatea unor măsuri concrete pentru atragerea și menținerea personalului medical în sistemul penitenciar. De asemenea, au fost consultați directori de penitenciare, care au oferit informații detaliate despre condițiile concrete de detenție din diferite unități penitenciare și despre principalele provocări cu care se confruntă în activitatea zilnică.

Au fost consultate și organizații neguvernamentale active în domeniul drepturilor omului și al reformei sistemului de justiție penală. Aceste organizații au adus o perspectivă valoroasă privind experiența internațională în materie de condiții de detenție și de protecție a drepturilor persoanelor private de libertate și au oferit recomandări bazate pe bunele practici din alte state. Organizațiile neguvernamentale au subliniat în special importanța instituirii unor standarde minime obligatorii privind condițiile de detenție, care să permită verificarea obiectivă a respectării drepturilor persoanelor deținute, și necesitatea unor mecanisme eficiente de protecție a deținuților vulnerabili împotriva violenței din mediul penitenciar.

Au fost consultați și specialiști în domeniul medicinei penitenciare și al psihologiei clinice, care au analizat prevederile privind serviciile medicale din penitenciare și au oferit recomandări privind standardele minime de personal medical și de dotare a cabinetelor medicale. Aceștia au subliniat importanța asigurării continuității îngrijirilor medicale pentru persoanele cu boli cronice și a accesului la servicii de sănătate mintală, având în

vedere prevalența ridicată a tulburărilor psihice în rândul populației penitenciare. De asemenea, specialiștii în medicină au atenționat asupra necesității asigurării unor servicii medicale specializate pentru femeile deținute, în special servicii de ginecologie și de pediatrie, având în vedere că în Penitenciarul pentru femei Târgșor se află și copii mici care rămân temporar alături de mamele lor.

Reprezentanți ai sindicatelor din sistemul penitenciar au fost, de asemenea, consultați și au exprimat sprijinul pentru măsurile privind îmbunătățirea condițiilor de detenție și pentru măsurile de asigurare a siguranței personalului din penitenciare. Totodată, aceștia au solicitat măsuri suplimentare pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și pentru asigurarea unui număr adecvat de personal, având în vedere că deficitul cronic de personal din sistemul penitenciar afectează nu doar calitatea serviciilor oferite deținuților, ci și siguranța și bunăstarea personalului.

De asemenea, au fost consultanți avocați și experți din domeniul dreptului penal, al executării pedepselor, al asistenței sociale și al drepturilor omului, pentru a permite o analiză aprofundată a tuturor aspectelor tehnice și practice ale reformei. Acești experți au contribuit la formularea clară și precisă a prevederilor legislative și au oferit recomandări privind corelarea noilor prevederi cu legislația existentă și cu jurisprudența relevantă.

Un moment important în procesul de consultare l-a constituit dezbaterile organizată la data de 30 septembrie 2025 la Palatul Parlamentului, în Sala Drepturilor Omului. La această dezbatere au participat toate categoriile menționate mai sus, precum și reprezentanți ai ministerelor implicate în proces, reprezentanți ai comisiilor parlamentare și specialiști în psihologia persoanelor private de libertate. În cadrul acestei debateri au fost discutate în detaliu toate aspectele propunerii legislative și au fost formulate propuneri concrete care s-au regăsit în versiunea finală a propunerii legislative. Participanții la dezbatere au subliniat importanța adoptării urgente a unor măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și pentru consolidarea protecției drepturilor persoanelor private de libertate, având în vedere condamnările repetate ale României de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Consultările derulate au permis identificarea unor aspecte practice importante care au fost luate în considerare în formularea finală a propunerii legislative. De exemplu, în urma consultărilor cu reprezentanți ai Administrației Naționale a Penitenciarelor și cu directori de penitenciare, s-a stabilit un termen de douăsprezece luni pentru intrarea în

vigoare a dispozițiilor privind camerele de protecție cu supraveghere video, pentru a permite sistemului penitenciar să realizeze investițiile necesare și să amenajeze aceste camere în toate unitățile. De asemenea, în urma consultărilor cu specialiști în domeniul medicinei, s-a decis includerea unei prevederi exprese privind externalizarea serviciilor medicale în cazul posturilor vacante neocupate prin concurs în termen de trei luni, pentru a asigura continuitatea îngrijirilor medicale chiar și în condițiile în care recrutarea de personal medical este dificilă.

VI. ACTIVITĂȚILE DE INFORMARE PUBLICĂ PRIVIND ELABORAREA ȘI IMPLEMENTAREA PROIECTULUI DE ACT NORMATIV

Transparența procesului legislativ și implicarea cetățenilor în dezbaterile publice a reformelor legislative reprezintă principii fundamentale ale statului de drept democratic. În conformitate cu aceste principii, prezenta propunere legislativă va face obiectul unui amplu proces de informare publică și consultare a tuturor părților interesate.

După adoptarea legii, va fi elaborată o strategie de comunicare pentru informarea publicului larg privind noile reglementări și implicațiile acestora. Această strategie va include producerea de materiale informative ușor accesibile, cum ar fi broșuri, infografice și clipuri video explicative, care vor fi distribuite prin intermediul site-urilor Instituțiilor publice, al rețelelor sociale și al mass-media. Materialele informative vor fi adaptate pentru diferite categorii de public țintă, inclusiv pentru persoanele private de libertate și familiile acestora, pentru personalul din sistemul penitenciar, pentru profesioniștii din sistemul de justiție și pentru publicul larg.

Un aspect important al activităților de informare publică îl constituie și comunicarea cu persoanele direct afectate de reformă, respectiv persoanele condamnate și familiile acestora. Vor fi elaborate ghiduri informative care vor explica în mod clar și accesibil noile drepturi ale persoanelor private de libertate, inclusiv dreptul de a solicita cazarea într-o cameră de protecție cu supraveghere video permanentă, dreptul de a solicita permisiunea de ieșire în interesul superior al copilului minor, dreptul la acces permanent la apă potabilă, dreptul la muncă și la educație și dreptul la servicii medicale adecvate. Aceste ghiduri vor fi distribuite în toate penitenciarele și vor fi disponibile și online, într-un format accesibil. De asemenea, personalul din penitenciare va fi instruit

să informeze persoanele deținute despre noile lor drepturi și să le ofere sprijin în exercitarea acestor drepturi.

Pentru familiile persoanelor deținute, vor fi organizate sesiuni de informare în care vor fi prezentate noile prevederi privind menținerea legăturilor familiale, inclusiv permisiunea de ieșire în interesul superior al copilului minor și vizitele intime. Aceste sesiuni vor fi organizate în colaborare cu organizațiile neguvernamentale care lucrează cu familiile persoanelor deținute și vor avea ca scop să explice în mod clar condițiile și procedurile pentru solicitarea acestor drepturi, precum și să răspundă la întrebările și îngrijorările familiilor.

În ceea ce privește mass-media, vor fi organizate conferințe de presă și briefing-uri pentru jurnaliști, în care reprezentanți ai Parlamentului, al Ministerului Justiției și ai Administrației Naționale a Penitenciarelor vor prezenta principalele aspecte ale reformei și vor răspunde la întrebările jurnaliștilor. Scopul acestor activități de informare a mass-media este de a asigura o acoperire exactă și echilibrată a reformei în spațiul public și de a preveni difuzarea de informații eronate sau incomplete care ar putea genera confuzie sau neîncredere în rândul cetățenilor.

Pentru personalul din sistemul penitenciar, vor fi organizate sesiuni de instruire și vor fi elaborate ghiduri metodologice care vor explica în detaliu noile prevederi legislative și implicațiile acestora pentru activitatea zilnică din penitenciare. Aceste sesiuni de instruire vor acoperi aspecte precum procedurile de solicitare și aprobare a permisiunii de ieșire în interesul superior al copilului minor, criteriile de amenajare și gestionare a camerelor de protecție cu supraveghere video, procedurile de externalizare a serviciilor medicale, standardele minime obligatorii privind condițiile de detenție și modalitățile de monitorizare a respectării acestor standarde. Personalul din penitenciare va fi instruit să înțeleagă noile prevederi legislative nu ca sarcini administrative suplimentare, ci ca instrumente pentru îmbunătățirea calității serviciilor oferite persoanelor deținute și pentru consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale acestora.

Pentru profesioniștii din sistemul de justiție, respectiv judecători, procurori și avocați, vor fi organizate seminarii și conferințe de specialitate în care vor fi prezentate noile prevederi legislative și implicațiile acestora pentru practica judiciară. Aceste seminarii vor fi organizate în colaborare cu Institutul Național al Magistraturii, cu Baroul București și cu barourile locale și vor avea ca scop să asigure o aplicare unitară și

consecvență a noilor prevederi legislative de către instanțele de judecată și de către profesioniștii din sistemul de justiție.

VII. MĂSURILE DE IMPLEMENTARE

Implementarea cu succes a prezentei propuneri legislative necesită adoptarea unui set complex de măsuri organizatorice, administrative și instituționale, atât la nivelul administrației publice centrale, cât și la nivelul administrației publice locale. Aceste măsuri trebuie să asigure nu doar intrarea formală în vigoare a noilor dispoziții legale, ci și crearea capacității instituționale necesare pentru aplicarea lor efectivă.

La nivelul Ministerului Justiției, prin Administrația Națională a Penitenciarelor, vor fi necesare mai multe categorii de măsuri. În primul rând, va fi elaborat un program de modernizare a infrastructurii penitenciare pentru conformarea acesteia la standardele prevăzute de lege. Acest program va include lucrări de renovare și extindere a spațiilor de cazare pentru atingerea normei de patru metri pătrați per deținut, modernizarea grupurilor sanitare, amenajarea de spații recreative, instalarea de sisteme permanente de aprovizionare cu apă potabilă și amenajarea camerelor de protecție cu supraveghere video. Programul va fi implementat treptat, începând cu unitățile penitenciare cele mai aglomerate și cu cele care prezintă cele mai grave deficiențe de infrastructură. Administrația Națională a Penitenciarelor va elabora și implementa acest program în termen de șase luni de la intrarea în vigoare a legii. Pentru finanțarea acestui program vor fi alocate fonduri de la bugetul de stat și vor fi atrase fonduri europene prin Programul Operațional Capacitate Administrativă și prin alte instrumente de finanțare disponibile.

În al doilea rând, va fi elaborată o strategie de recrutare și formare a personalului din sistemul penitenciar pentru a acoperi deficitul actual și pentru a asigura resurse umane calificate pentru implementarea noilor prevederi legislative. Această strategie va include măsuri de creștere a atractivității carierei în sistemul penitenciar, prin îmbunătățirea salarizării și a condițiilor de muncă, organizarea de campanii de recrutare țintite, dezvoltarea de parteneriate cu universități și școli postliceale pentru formarea de specialiști în domeniul executării pedepselor și organizarea de programe intensive de formare profesională pentru personalul existent. O atenție specială va fi acordată recrutării personalului medical, având în vedere deficitul cronic din acest domeniu. Conform prevederilor articolului 1 punctul 3 din propunerea legislativă, unitățile

penitenciare vor comunica anual Ministerului Justiției situația deficitului de personal pe fiecare categorie, iar Ministerul Justiției va stabili și actualiza prin ordin normativul minim de personal pentru fiecare categorie, precum și măsurile de acoperire a deficitului, inclusiv prin redistribuire temporară, detașare și externalizare acolo unde este permis de lege.

În al treilea rând, vor fi elaborate acte normative secundare, respectiv ordine ale ministrului justiției, pentru reglementarea detaliilor de aplicare a noilor prevederi legislative. Aceste acte normative secundare vor stabili normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor condamnate, conform prevederilor articolului 1 punctul 5 din propunerea legislativă, procedurile de solicitare și aprobare a permisiunii de ieșire în interesul superior al copilului minor, criteriile de amenajare a camerelor de protecție cu supraveghere video, procedurile de externalizare a serviciilor medicale și alte aspecte tehnice necesare pentru implementarea eficientă a reformei. Guvernul va adopta normele de aplicare și hotărârile necesare punerii în aplicare a dispozițiilor prezentei legi în termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a legii.

La nivelul Ministerului Sănătății vor fi adoptate măsuri pentru sprijinirea asigurării personalului medical în penitenciare. Va fi elaborat un protocol de colaborare cu Administrația Națională a Penitenciarelor care va stabili mecanisme concrete de detașare sau repartizare a personalului medical din sistemul de sănătate publică către sistemul penitenciar, precum și proceduri de externalizare a serviciilor medicale către furnizori privați în cazul posturilor vacante neocupate. Conform prevederilor articolului 1 punctul 11 din propunerea legislativă, în cazul posturilor medicale vacante care nu sunt ocupate prin concurs în termen de trei luni, Administrația Națională a Penitenciarelor are obligația de a asigura imediat externalizarea serviciilor medicale prin contracte pe o perioadă determinată, până la ocuparea definitivă a posturilor. De asemenea, Ministerul Justiției și Ministerul Sănătății vor încheia protocol anual pentru sprijinirea identificării și contractării de personal medical necesar în rețeaua penitenciară, inclusiv prin colaborări cu medici pensionari sau unități medicale publice sau private, cu raportare semestrială către comisia parlamentară de specialitate.

Un aspect important al măsurilor de implementare îl constituie și formarea tuturor profesioniștilor care vor fi implicați în aplicarea noilor reglementări. Vor fi organizate programe de formare pentru magistrați, care vor include module privind noile standarde minime obligatorii privind condițiile de detenție, criteriile de acordare a permisiunii de

ieșire în interesul superior al copilului minor și bunele practici din alte state în materie de protecție a drepturilor persoanelor private de libertate. De asemenea, vor fi organizate programe de formare pentru personalul din penitenciare, care vor include module privind noile standarde de condiții de detenție, gestionarea camerelor de protecție cu supraveghere video și facilitarea menținerii legăturilor familiale ale deținuților. Aceste programe de formare vor fi elaborate și implementate de către Institutul Național al Magistraturii, respectiv de către Administrația Națională a Penitenciarelor, în colaborare cu organizații neguvernamentale și experți în domeniul drepturilor omului și al executării pedepselor.

Pentru asigurarea unui proces de implementare transparent și pentru monitorizarea eficienței măsurilor adoptate, Administrația Națională a Penitenciarelor va prezenta Parlamentului României, prin Comisia juridică din Camera Deputaților și Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională din Senat, rapoarte semestriale privind implementarea prevederilor legii. Aceste rapoarte vor include date statistice privind numărul de persoane care au solicitat și au fost cazate în camere de protecție cu supraveghere video, numărul de permisiuni de ieșire în interesul superior al copilului minor acordate, evoluția populației penitenciare, progresele înregistrate în îmbunătățirea condițiilor de detenție, situația personalului din sistemul penitenciar, situația externalizării serviciilor medicale și costurile de implementare. Pe baza acestor rapoarte, Parlamentul va putea evalua eficiența reformei și va putea adopta măsuri de ajustare a legislației sau a politicilor publice, dacă va fi necesar.

VIII. CONCLUZII

În concluzie, prezenta propunere legislativă reprezintă o reformă necesară și oportună a sistemului penitenciar românesc, care răspunde atât obligațiilor internaționale și europene ale statului român în materie de drepturi ale omului, cât și necesităților practice de îmbunătățire a condițiilor de detenție și de consolidare a protecției drepturilor persoanelor private de libertate. Soluțiile legislative propuse sunt temeinic fundamentate pe experiența internațională, pe recomandările organismelor europene, pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și pe consultările extinse cu toate categoriile de actori relevanți.

Stabilirea unor standarde minime obligatorii privind condițiile de detenție, respectiv asigurarea unui spațiu util minim de patru metri pătrați per deținut, asigurarea accesului zilnic la grupuri sanitare funcționale, asigurarea accesului la spații recreative, asigurarea accesului permanent la apă potabilă și actualizarea anuală a alocației pentru hrană în funcție de inflație, va contribui la alinierea deplină a României la standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului și la încetarea condamnărilor repetate ale țării noastre de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru tratamente inumane sau degradante. Aceste standarde nu sunt simple deziderate, ci obligații concrete ale statului, a căror nerespectare poate angaja răspunderea sa internațională.

Introducerea camerelor de protecție cu supraveghere video permanentă, la cererea deținutului, fără obligația de a motiva această solicitare, reprezintă recunoașterea importanței protecției deținuților vulnerabili împotriva violenței din mediul penitenciar și instituirea unui mecanism concret prin care persoanele deținute pot solicita protecție fără a fi expuse la riscuri suplimentare. Caracterul necondiționat al acestui drept este esențial pentru asigurarea unei protecții efective a persoanelor care se află în situații de vulnerabilitate.

Introducerea permisiunii de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor reprezintă o recunoaștere a dreptului fundamental al copilului de a menține relații personale și contacte directe cu ambii părinți, consacrat de Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Această măsură se întemeiază pe cercetările psihologice care demonstrează că menținerea contactului cu părintele privat de libertate reduce semnificativ riscurile de dezvoltare a problemelor de comportament, tulburărilor emoționale și dificultăților școlare la copiii ai căror părinți sunt încarcerați. Permiseunea este condiționată de respectarea unor criterii stricte privind conduita deținutului și natura infracțiunii comise, pentru a se asigura că nu există riscuri pentru siguranța sau bunăstarea copilului.

Măsurile privind asigurarea personalului medical în penitenciare, inclusiv prin externalizarea serviciilor medicale în cazul posturilor vacante neocupate prin concurs în termen de trei luni și prin asigurarea permanentă a prezenței unui medic ginecolog și pediatru în Penitenciarul pentru femei Târgșor, sunt esențiale pentru garantarea dreptului la sănătate al persoanelor deținute, care nu poate fi subordonat dificultăților administrative de recrutare a personalului. Aceste măsuri vor contribui la îmbunătățirea stării de sănătate a persoanelor deținute și la protecția sănătății publice.

Măsurile de sprijinire a reinserției sociale a foștilor deținuți, prin înființarea de centre regionale de reinserție post-detenție care oferă locuință temporară, consiliere juridică gratuită, sprijin pentru angajare și servicii de asistență psihosocială gratuite, abordează în mod holistic problematica reintegrării și recunosc faptul că prevenirea recidivei necesită un efort coordonat al mai multor instituții și actori sociali. Aceste măsuri vor contribui la reducerea ratei de recidivă și la creșterea siguranței publice pe termen lung.

Consolidarea dreptului la muncă și a dreptului la educație al persoanelor private de libertate, prin stabilirea expresă a obligației Administrației Naționale a Penitenciarelor de a asigura aceste drepturi și prin recunoașterea faptului că participarea la programele de educație și muncă este unul dintre factorii principali de reintegrare, va contribui la îmbunătățirea perspectivelor de reintegrare socială a persoanelor condamnate și la reducerea ratei de recidivă.

Deși implementarea acestor măsuri presupune investiții financiare semnificative pe termen scurt, evaluarea cost-beneficiu demonstrează că, pe termen mediu și lung, beneficiile financiare și sociale ale reformei vor depăși cu mult aceste costuri inițiale. Reducerea ratei de recidivă, evitarea condamnărilor de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și îmbunătățirea stării de sănătate a persoanelor deținute vor genera economii substanțiale pentru bugetul de stat și vor contribui la creșterea siguranței publice și la consolidarea încrederii cetățenilor în sistemul de justiție.

Pentru toate aceste motive, solicităm Parlamentului României să adopte prezenta propunere legislativă, contribuind astfel la modernizarea sistemului penitenciar, la consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate și la întărirea statului de drept în România.

INIȚIATOR:

Deputat AUR Laura Gherasim .

LISTA

Suținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
01	CHIRIȚĂ ELIZAVETA-MIRELA	POT	
02	PORUMBOLU GABRIELA	POT	
03	RĂDUCEA VALENTIN	POT	
04	GROZA CĂLIN FLORIN	INDEPENDENT	
05	CSILLAG ANULIEI	INDEPENDENT	
06	Bocuşan Eheorghe Petru	Independ	
07	SIMU AURORA TASCIA	INDEP.	
08	CIUBUC CIPRIAN	INDEPENDENT	
09	MACOVEI IIE SIMONA-ELENA	S.O.S. RO	
10	TODEA IVE	PSD	
11	MITREA DUMITRIANA	AUR	
12	CHIRIȚĂ ALEXANDRU	PSD	
13	ANDRĂȘCU WELAN	PSD	
14	IONĂSCU DANIEL MIHAIL	NEZAFAT	

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
15	Văghe Mariana	PSD	
16	LOMBER GHERVASEN	PSD	
17	Virginia Velines	S.O.S. RO	
18	Lucret. Goidescu	S.O.S. RO	
19	CARAGATA FLORIN	S.O.S. RO	
20	CIMPIANU ANDREIA PETRONELA	S.O.S. RO	
21	OLTENASU SORIN	S.O.S. RO	
22	TIV MIHAIL-ADRIAN	S.O.S. RO	
23	IONESCU TUDOR	S.O.S. RO	
24	BAS ANA-ANDREIA	S.O.S. RO	
25	IOA NICOLAE 12/11/01	S.O.S. RO	
26	VIDRA VLAD-ANDREI	S.O.S. RO	
27	MATILDESCU MIRELA	PSD	
28	ISAC HARIUS	PSD	

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

[illegible]

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

[illegible]

LISTA

Suținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
1.	SIMION GEORGE NICOLAE	AUR	A
2.	OBREGI DANIEL - CTRAZIN	AUR	
3.	Constantinescu Anabela	AUR	
4.	Munteanu Valeriu	AUR	
5.	Butura Cristina-Irina	AUR	
6.	GURCU LIVIU - OCTAVIAN	AUR	
7.	IACAR MONICA	AUR	
8.	MITAESCU MUGUR	AUR	
9.	FEONEA CRISTIAN	AUR	
10.	BADIU GEORGE	AUR	
11.	Cucian Florentin PUSCASCU	AUR	
12.	NEGODESCU MIHAI-BOGDAN	AUR	
13.	MITREA DUMITRIANA	AUR	
14.	VADIM - TUDOR LIDIA	AUR	

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
15.	PARASCHIU OPRILAN	AUR	
16.	POPUREI FRANK GABRIEL	AUR	
17.	BABEA NELU VALENTIN	AUR	
18.	VULPOIU DOREL	AUR	
19.	POPESCU ANTONIO	AUR	
20.	COMAN DRAGOMIR	AUR	
21.	CALIN GABRIEL MATIAS	AUR	
22.	COLESA ILIE-ALIN	AUR	
23.	GHEORGHE IONEL	AUR	
24.	IOSUB COSMIN TEODOR	AUR	
25.	DANCEA SILVIU	AUR	
26.	GHEORGHE MIHAI CLAUDIU	AUR	
27.	DASCALU CRISTINA EMANUELA	AUR	
28.	MICULEA SIMONE-LUCRISIA	AUR	

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
29.	PASCARIU MIMAI - COSMIN	AUR	
30.	SOREN MUNCACHEA	AUR	
31.	PUSCAȘU PETRE	AUR	
32.	MÎMDREȘCU MIC	AUR	
33.	COSMIN CĂNĂBĂ	AUR	
34.	HRISTU COSMIN	AUR	
35.	BĂCĂR T. ȘTEFAN	AUR	
36.	TRIAȘ ȘTEFAN	AUR	
37.	SERBAN GABRIEL	AUR	
38.	GRIGOR VEROVICA	AUR	
39.	BORDIAN ALEXANDRU	AUR	
40.	TATIAS ȘTEFAN	AUR	
41.	MUSAT LUCIAN	AUR	
42.	Alegreț Petru	AUR	

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

[illegible]

LISTA

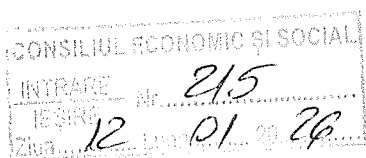
Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
1.	PEIU PETRIȘOR	AUR	
2.	VLAHU NICOLAE	AUR	
3.	Pete George Cosel	AUR	
4.	CHERTIŢ COSTACHE	tra	
5.	IACOB C. CÎRÎAN	A.U.R.	
6.	SÎNDRIS Eugen Gărdian	ALDE	
7.	Iffan 'Geamănu	ALDE	
8.	Silgecomu Coblin	AUR	
9.	PUCEAN-FERNANDES LUMINIŢA	AUR	
10.	Sanda M. Ionuț	AUR	
11.	Băncari Sorinel	ALDE	
12.	ROMAN MARIUS-VALENTIN	AUR	
13.	DUMITRESCU CRISTINA	A.U.R.	
14.	CONSTANTINECU RONICA	AUR	

LISTA

Susținătorilor propunerii legislative – Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

[illegible]

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENAT

CAMERA DEPUTAȚILOR

LEGE

pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Parlamentul României adoptă prezenta lege

Art. I – Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 1 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 1

(1) Prezenta lege reglementează executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate, cu respectarea și garantarea drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate, în conformitate cu standardele constituționale, europene și internaționale în materie.

(2) Executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate are ca scop asigurarea unor condiții de detenție conforme cu demnitatea umană, protejarea sănătății persoanelor aflate în custodia statului, sprijinirea reintegrării sociale a acestora și modernizarea infrastructurii și a resurselor umane din sistemul penitenciar.”

2. La articolul 11, după alineatul (5), se introduc două noi alineate, alin. (6) și (7), cu următorul cuprins:

„(6) Unitățile penitenciare comunică anual Ministerului Justiției situația deficitului de personal pe fiecare categorie: operativ, medical sau psihologic.

(7) Ministerul Justiției stabilește și actualizează, prin ordin, normativul minim de personal pentru fiecare categorie, precum și măsurile de acoperire a deficitului, inclusiv prin redistribuire temporară, detașare și externalizare acolo unde este permis de lege.”

3. La articolul 23, după alineatul (6), se introduc șase noi alineate, alin. (7)-(12), cu următorul cuprins:

„(7) Toate unitățile penitenciare trebuie să amenajeze camere de protecție cu supraveghere video permanentă, destinate deținuților care solicită protecție prin supraveghere video.

(8) Camerele de protecție cu supraveghere video sunt similare celorlalte camere de deținere și sunt amenajate pentru fiecare regim de executare al pedepselor.

(9) La intrarea în penitenciar sau oricând în timpul executării pedepsei, deținuții pot cere să fie cazați în camere de protecție permanent supravegheate video, din motive ce țin de evitarea riscurilor de victimizare ori evitarea riscurilor prevăzute de art. 5 și art. 6.

(10) Cererea privind cazarea într-o cameră de deținere de protecție cu permanentă supraveghere video se formulează de către deținut directorului unității penitenciare, nu trebuie motivată și se aprobă de îndată.

(11) Deținutul poate solicita oricând în timpul executării pedepsei transferarea dintr-o cameră de detenție de protecție cu permanentă supraveghere video într-o cameră nesupravegheată, nefiind necesară vreo motivare a cererii.

(12) Directorul unității penitenciare aprobă de îndată cererea prevăzută la alin. (11) și dispune transferul într-o cameră fără supraveghere video.”

4. La articolul 48, alineatul (5) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(5) Fiecare persoană privată de libertate beneficiază de un spațiu util minim de 4 metri pătrați, acces zilnic la grupuri sanitare funcționale și acces la spații recreative: curți de plimbare, spații verzi sau terenuri sportive. Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor condamnate se stabilesc prin ordin al ministrului justiției.”

5. La articolul 49, după alineatul (3), se introduce un nou alineat, alin. (4), cu următorul cuprins:

„(4) Persoanele private de libertate care desfășoară activități lucrative beneficiază de spălarea lenjeriei și hainelor de cel puțin două ori pe săptămână, iar pentru celelalte persoane private de libertate frecvența nu poate fi mai mică de o dată pe săptămână.”

6. Articolul 50 se modifică și va avea următorul cuprins:

„ Art. 50

Alimentația persoanelor condamnate

(1) Administrația fiecărui penitenciar asigură condiții adecvate pentru prepararea, distribuirea și servirea hranei potrivit normelor de igienă a alimentației, în funcție de vârstă, starea de sănătate, natura muncii prestate, cu respectarea convingerilor religioase asumate de către persoana condamnată printr-o declarație pe propria răspundere.

(2) Persoanele private de libertate au acces permanent la apă potabilă.

(3) Normele minime obligatorii de hrană se stabilesc, după consultarea unor specialiști în nutriție, prin ordin al ministrului justiției.

(4) Alocația zilnică pentru hrană se actualizează anual, prin hotărâre a Guvernului, în funcție de indicele inflației și costurile reale ale unei alimentații echilibrate, adaptate nevoilor medicale și culturale ale persoanelor private de libertate, la nivelul minimului recomandat de Organizația Mondială a Sănătății.”

7. La articolul 53, după alineatul (4), se introduc două noi alineate, alin. (5) și (6), cu următorul cuprins:

„(5) La punerea în libertate, persoanele condamnate beneficiază de sprijin în centre regionale de reinserție post-detenție, organizate de Ministerul Justiției în colaborare cu autoritățile locale și organizațiile neguvernamentale.

(6) Centrele oferă locuință temporară, pe o perioadă de maximum 2 luni, consiliere juridică gratuită, sprijin pentru angajare și servicii de asistență psihosocială gratuite.”

8. La articolul 69, alineatele (3) și (4) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(3) Pentru acordarea vizitei intime, partenerii trebuie să fi avut o relație similară relațiilor stabilite între soți anterior datei primirii în penitenciar sau să stabilească o relație

de apropiere intimă în urma vizitelor periodice pentru o perioadă constantă de cel puțin 3 luni.

(4) Dovada existenței relației de parteneriat se face prin declarație pe propria răspundere, autenticată de notar, respectiv prin evidențele ținute de locul de deținere privind vizitarea acordate deținuților."

9. La articolul 71, după alineatul (6), se introduc patru noi alineate, alin. (7)-(10), cu următorul cuprins:

„(7) În cazul posturilor medicale vacante care nu sunt ocupate prin concurs în termen de 3 luni, Administrația Națională a Penitenciarelor are obligația de a asigura imediat externalizarea serviciilor medicale prin contracte pe o perioadă determinată, până la ocuparea definitivă a posturilor.

(8) Externalizarea prevăzută la alin. (7) se realizează potrivit protocoalelor încheiate cu Ministerul Sănătății și direcțiile de sănătate publică.

(9) În cadrul Penitenciarului pentru femei Târgșor, Administrația Națională a Penitenciarelor și Ministerul Sănătății asigură, în mod permanent, prezența unui medic ginecolog și a unui medic pediatru, fie prin ocuparea posturilor în statul de funcții, fie prin externalizarea serviciilor medicale, potrivit protocoalelor încheiate.

(10) Ministerul Justiției și Ministerul Sănătății încheie protocol anual pentru sprijinirea identificării și contractării de personal medical necesar în rețeaua penitenciară, inclusiv prin colaborări cu medici pensionari sau unități medicale publice/private, cu raportare semestrială către comisia parlamentară de specialitate. "

10. Articolul 78 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 78

Dreptul la muncă

(1) Persoanelor condamnate li se poate cere să muncească, în raport cu tipul regimului de executare, ținându-se seama de calificarea, deprinderile și aptitudinile acestora, de vârstă, starea de sănătate, măsurile de siguranță, precum și de programele destinate sprijinirii formării profesionale a acestora.

(2) Persoanele condamnate au dreptul la muncă, iar Administrația Națională a Penitenciarelor are obligația de a stabili permanent noi protocoale de colaborare/contracte de prestări servicii/parteneriate în vederea asigurării acestui drept.

(3) Deținuților nu li se poate imputa la momentul analizei comisiei de liberare condiționată faptul ca nu s-au angajat în muncă, în măsura în care aceștia au formulat solicitări de a li se asigura dreptul la muncă, iar dreptul la muncă nu a putut fi exercitat din motive ce nu au ținut de persoana condamnatului.

(4) Asigurarea dreptului la muncă este o prioritate pentru locul de deținere fiind unul dintre factorii principali de reintegrare.

(5) Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate aferente muncii prestate de către persoanele condamnate se rețin și se virează direct de către Administrația Națională a Penitenciarelor, în conturile prevăzute de lege, pentru ca deținuții să beneficieze de acces la servicii medicale."

11. Articolul 90 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 90

Dreptul la educație și formare profesională

(1) Fiecare persoană privată de libertate are dreptul la educație, inclusiv învățământ primar, secundar, liceal și universitar, precum și la formare profesională adaptată nevoilor pieței muncii.

(2) Cursurile de școlarizare a persoanelor condamnate se organizează și se desfășoară în condițiile stabilite de Ministerul Educației Naționale, împreună cu Ministerul Justiției, cu personal didactic asigurat și salarizat de inspectoratul școlar, în condițiile legii, prin bugetele unităților administrativ-teritoriale în a căror rază teritorială este situat penitenciarul.

(3) În conținutul diplomelor nu se fac mențiuni cu privire la absolvirea cursurilor de școlarizare în perioada executării pedepsei privative de libertate.

(4) Cheltuielile legate de instruirea școlară sunt suportate de către Ministerul Educației Naționale și Administrația Națională a Penitenciarelor.

(5) Persoanele private de libertate care nu au absolvit învățământul obligatoriu sunt încurajate și sprijinite să o facă pe durata executării pedepsei.

(6) Participarea la programele de educație și formare profesională se ia în considerare la evaluarea pentru liberarea condiționată."

12. După articolul 99 se introduce un nou articol, art. 99¹, cu următorul cuprins:

„Art. 99¹

Permisiunea de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor

(1) Permisiunea de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor este acordată, la cerere, persoanelor condamnate la o pedeapsă privativă de libertate, dacă această persoană exercită autoritatea părintească asupra unui copil cu vârsta mai mică de 18 ani și sunt îndeplinite următoarele condiții:

- a) persoana să nu fi fost condamnată pentru săvârșirea unor infracțiuni cu violență sau împotriva minorilor, respectiv: art. 188-222¹, 233-234, 236-237, 257, 279-282, 285-286, 374-375, 378-380 din Cod penal;*
- b) persoana condamnată să nu fie la data solicitării încadrată la regimul de maximă siguranță sau clasificată în categoria celor care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului;*
- c) persoana condamnată să nu fi fost sancționată disciplinar în ultimele 6 luni anterioare depunerii cererii;*
- d) față de persoana condamnată nu există suspiciuni cu privire la deținerea, consumul sau traficul de obiecte și substanțe interzise sau apartenența la grupări de criminalitate organizată;*
- e) persoana condamnată a acumulat o treime din numărul minim de credite pentru acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar din Sistemul de creditare a participării deținuților la activități și programe de educație, asistență psihologică și socială, la activități lucrative, precum și în situații de risc, stabilit prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor;*
- f) persoana condamnată a respectat anterior toate obligațiile asumate printr-un angajament scris cu directorul penitenciarului atunci când i-a fost mai acordată permisiunea de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor;*
- g) persoana condamnată solicită permisiunea de ieșire din penitenciar pentru a participa la un eveniment important din viața copilului minor, cum ar fi: ziua de naștere, prima și a doua zi de Paști, 25-26 decembrie, începerea sau finalizarea anuală a cursurilor de învățământ obligatoriu, participarea la concursurile de admitere în cadrul cursurilor de învățământ obligatoriu, premiarea pentru participarea minorului la concursuri școlare, olimpiade,*

precum și în cazul unor evenimente extra-școlare în cazul în care copilul minor a desfășurat o astfel de activitate în mod organizat și cu caracter continuu timp de cel puțin un an de zile până la data solicitării. Pentru copilul minor al persoanei condamnate a cărei confesiune are sărbători religioase la alte date calendaristice, pentru egalitate de tratament, se va acorda permisiunea de ieșire din penitenciar în conformitate cu aceste date, atâta timp cât se prezintă dovezi suficiente în sensul că minorul împărtășește acea confesiune religioasă cu cel puțin 1 an înainte de formularea cererii de către persoana condamnată.

(2) Permisuniunea de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor poate fi acordată pe o durată de 5 zile sau mai puțin, în cazul persoanelor condamnate care sunt încadrate la regimul închis sau semi-deschis, și pe o durată de 10 zile sau mai puțin, în cazul persoanelor condamnate care sunt încadrate la regimul deschis.

(3) Cererea formulată de persoana condamnată pentru acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor va fi însoțită de: o copie a certificatului de naștere al copilului minor, asigurată gratuit de administrația penitenciarului, o adeverință din partea organizatorului evenimentului sau unității școlare din care să reiasă data și locul desfășurării evenimentului, precum și precizarea, de către deținut, duratei pentru care face solicitarea, a locurilor unde urmează să se deplaseze, a itinerarului urmat, a modalităților de menținere a contactului cu administrația penitenciarului, precum și a mijloacelor financiare de care dispune pe întreaga durată a permisiunii de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor. În măsura în care lipsește una dintre aceste informații, persoanei condamnate i se comunică în termen de o zi de la data înregistrării cererii la administrația penitenciarului ce informații lipsesc, persoana condamnată fiind obligată să aducă completările necesare în termen de o zi de la primirea solicitării de suplimentare a informațiilor.

(4) Permisuniunea de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor este acordată de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, în urma înaintării cererii persoanei condamnate și a informațiilor relevante referitoare la respectarea condițiilor prevăzute alin. (1) de către comisia prevăzută la art. 98 alin. (2), și poate fi refuzată doar în situația în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alin. (1) sau nu au fost transmise de către persoana condamnată solicitantă informațiile și înscrisurile prevăzute la alin. (3).

(5) Permisuniunea de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor va fi acordată fără a se ține cont de condiția de la alin. (1) lit. e) în măsura în care

administrația penitenciarului nu a asigurat persoanei condamnate posibilitatea efectivă a participării la activități prin care să poată acumula numărul de credite necesare pentru a solicita permisiunea de ieșire din penitenciar pe durata maximă.

(6) Acordarea permisiunii de ieșire din penitenciar în interesul superior al copilului minor nu va determina scăderea corespunzătoare a numărului de credite acumulate de persoana condamnată respectivă din Sistemul de creditare a participării deținuților la activități și programe de educație, asistență psihologică și socială, la activități lucrativă, precum și în situații de risc, condiția de la alin. (1) lit. e) fiind doar una care demonstrează conduita bună a persoanei condamnate pentru a i se acorda acest tip special de permisiune de ieșire din penitenciar."

13. La articolul 112¹ alineatul (1), litera e) se modifică și va avea următorul cuprins:

„e) participă activ la activități de muncă neremunerată sau au formulat cereri în acest sens, chiar dacă nu au putut fi aprobate din motive neimputabile persoanei private de libertate."

Art. II - (1) Prevederile prezentei legi intră în vigoare la 90 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția dispozițiilor privind camerele de protecție cu supraveghere video, care intră în vigoare la 12 luni de la publicare.

(2) În termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va adopta normele de aplicare și hotărârile necesare punerii în aplicare a dispozițiilor prezentei legi.

(3) Ministerul Justiției, prin Administrația Națională a Penitenciarelor, va elabora și implementa, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, programul de modernizare a infrastructurii penitenciare pentru conformarea acesteia la standardele prevăzute de prezenta lege.

(5) Administrația Națională a Penitenciarelor va prezenta Parlamentului României, prin Comisia juridică din Camera Deputaților și Comisia pentru apărare, ordine publică și siguranță națională din Senat, rapoarte semestriale privind implementarea prevederilor prezentei legi.

Art. III – Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul

Oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta lege, se va republica în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă renumerotare.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

Președintele Senatului

Președintele Camerei Deputaților